

آمایش سرزمین

9

آمایش آموزش

مجله علمی

امیر/اسلام/مقام

امین مقام

چاپ اول

۱۳۹۷

عنوان و نام پدیدآور	آمایش سرزمین و آمایش آموزش / امیرارسلان حجّام، امین حجّام
مشخصات نشر	تهران: لوح سفید، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۸۶ ص.: مصور (بخشی رنگی)، جدول (بخشی رنگی).
شابک	۲۵۰۰۰۰ ریال ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۲۳۶-۲۰۱
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	آمایش سرزمین - ایران
موضوع	Reclamation of land - Iran\
موضوع	آمایش سرزمین - ایران - آینده نگری
موضوع	Reclamation of land -- Iran-- Forecasting
موضوع	آمایش سرزمین - داده پردازی
موضوع	Reclamation of land -- Data processing
شناسه افزوده	حجّام، م. ن.، ۱۳۷۰ -

عنوان	آمایش سرزمین و آمایش آموزش
تألیف	آمایش سرزمین و آمایش آموزش: امیرارسلان حجّام، امین حجّام
ناشر	لوح سفید.
نوبت چاپ	اول.
چاپخانه	هنگام
شمارگان	۱۰۰۰.
ویراستار	هاجر شیرینی.
صفحه آرای	منصوره تنها.
طرح جلد	امین حجّام.
تلفن	۰۹۳۵-۸۳۶۳۶۶۲
ISBN	۹۷۸-۶۰۰-۹۷۲۳۶-۲۰۱
قیمت	۲۵۰/۰۰۰ ریال.

Nashrlohesefid@gmail.com / meisam_hejam@yahoo.com

آدرس پست الکترونیک

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

آدرس: اتوبان امام علی - خیابان شهید ذوالفقاری - کوچه خدادوست پلاک ۱۰ - واحد ۱
انتشارات لوح سفید- تلفن ۰۲۱-۲۲۰۰۲۵۲۷

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

مقدمه.....	۱۳
------------	----

فصل اول کلیات

۱- مفهوم آمایش سرزمین.....	۱۷
۲- ضرورت آمایش سرزمین.....	۱۹
۳- اهمیت آمایش سرزمین.....	۲۱
۴- تعریف واژه ها و اصطلاحات.....	۲۵

فصل دوم: برنامه ریزی و آمایش سرزمین

مقدمه.....	۳۷
۱- برنامه ریزی.....	۳۷
۱-۱- تعریف برنامه ریزی و برنامه.....	۳۷
۱-۲- مراحل برنامه ریزی.....	۳۸
۱-۳- تقسیم بندی برنامه ریزی.....	۳۸
۱-۴- رویکردهای مختلف در برنامه ریزی و توسعه.....	۳۸
۱-۵- اصل واقعیت ها در برنامه ریزی.....	۳۹
۱-۶- انعطاف پذیری در برنامه.....	۳۹
۱-۷- گام های عمده در برنامه ریزی.....	۳۹
۲- برنامه ریزی آمایش سرزمین.....	۴۰

- ۲-۱- تعریف برنامه‌ریزی آمایش سرزمین ۴۰
- ۲-۲- هدف از برنامه‌ریزی آمایش سرزمین ۴۰
- ۲-۳- تنگناهای برنامه‌ریزی آمایش سرزمین ۴۱
- ۳- برنامه‌ریزی استراتژیک یا راهبردی ۴۱
- ۳-۱- تعریف برنامه‌ریزی استراتژیک ۴۱
- ۳-۲- فرایند تدوین استراتژی ۴۲
- ۴- برنامه‌ریزی توسعه ۴۳
- ۴-۱- تعریف برنامه‌ریزی توسعه ۴۳
- ۴-۲- مراحل برنامه‌ریزی توسعه و روشهای آن ۴۴
- ۵- برنامه‌ریزی نیروی انسانی ۴۵
- ۵-۱- تعریف برنامه‌ریزی نیروی انسانی ۴۵
- ۵-۲- فرایند برنامه‌ریزی نیروی انسانی ۴۵
- ۶- برنامه‌ریزی آموزشی ۴۶
- ۶-۱- تعریف برنامه‌ریزی آموزشی و برنامه آموزشی ۴۶
- ۶-۲- رویکرد آینده پژوهی در نظام آموزشی ۴۷
- ۶-۳- دستاوردهای آینده‌نگاری در آموزش ۵۳
- ۶-۴- رسالت آموزشی ۵۴
- ۶-۵- سیاست‌گذاری آموزشی ۵۵
- ۶-۶- خط‌مشی آموزشی ۵۶
- ۶-۷- دکرین آموزشی ۵۶
- ۶-۸- برنامه‌ریزی آموزشی استراتژیک ۵۸
- ۶-۹- سطوح سه‌گانه برنامه‌ریزی آموزشی ۵۸
- ۶-۱۰- تحلیل استراتژیک آموزش و پرورش عمومی ۵۹
- ۶-۱۱- مراحل دوازده‌گانه فرایند تحلیل بخش آموزش و نیروهای انسانی ۶۰
- ۶-۱۲- مزایای استفاده از تحلیل‌های بخش آموزش و نیروهای انسانی ۶۱
- ۶-۱۳- اصول برنامه‌ریزی آموزشی ۶۲

۶۲	۱۳-۱-۶- اصول برنامه‌ریزی آموزشی از نظر تخصصی
۶۲	۱۳-۲-۶- اصول برنامه‌ریزی آموزشی از نظر ارزشی (از دیدگاه اسلام)
۶۲	۱۳-۳-۶- اصول و ویژگیهای مشترک در کلیه برنامه‌ریزی‌ها
۶۳	۱۳-۴-۶- اصول مهم و اساسی برنامه‌ریزی آموزشی
۶۳	۱۳-۵-۶- اصول برنامه‌ریزی آموزشی (آموزش و پرورش)
۶۴	۱۴-۶- انواع (نظام) برنامه‌ریزی آموزشی
۶۵	الف - نظام برنامه‌ریزی آموزشی متمرکز
۶۵	ب - نظام برنامه‌ریزی آموزشی غیر متمرکز
۶۵	۱۵-۶- روش‌های برنامه‌ریزی آموزشی
۶۶	۱۶-۶- ابعاد برنامه‌ریزی آموزشی
۶۶	۱۷-۶- نظام آموزشی
۶۸	۷- برنامه‌ریزی درسی
۶۹	۷-۱- تعریف برنامه‌ریزی درسی
۶۹	۷-۲- مراحل برنامه‌ریزی درسی

فصل سوم: آمایش سرزمین در ایران

۷۳	۱- تاریخچه آمایش در ایران
۷۶	۲- نقش دولت در آمایش سرزمین
۷۸	۳- اصول آمایش سرزمین
۸۲	۴- ابعاد و مؤلفه‌ها و ویژگی‌های آمایش سرزمین
۸۵	۵- آمایش سرزمین و اقتصاد مقاومتی
۹۱	۶- فرایند تهیه طرح آمایش سرزمین
۹۳	۶-۱- فرایند نتایج آمایش سرزمین
۹۴	۶-۲- سیستم تشکیلات تهیه طرح آمایش سرزمین

فصل چهارم: اسناد بالا دستی و آمایش آموزش

- ۱- آمایش در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران..... ۹۹
- ۲- سند چشم‌انداز بیست‌ساله ایران..... ۱۰۴
- ۳- سیاست‌ها و ضوابط اجرایی حاکم بر آمایش آموزش عالی..... ۱۱۳
- ۴- وظایف شورای عالی آمایش سرزمین..... ۱۱۷
- ۵- ضوابط ملی آمایش سرزمین..... ۱۱۸

فصل پنجم: زمینه سازی آمایش آموزش

- مقدمه..... ۱۳۱
- ۱- نقش آمایش سرزمین در توسعه آموزش..... ۱۳۲
- ۱-۱- توسعه منابع انسانی..... ۱۳۲
- ۱-۲- آمایش و توسعه آموزش..... ۱۳۶
- ۲- آسیب‌شناسی طرح آمایش سرزمین..... ۱۳۹
- ۳- تبیین اهداف طرح آمایش آموزش..... ۱۴۳
- ۴- آسیب‌ها و چالش‌های آمایش آموزش..... ۱۴۴
- ۴-۱- آسیب‌شناسی آمایش آموزش..... ۱۴۴
- ۴-۲- چالش‌های آمایش آموزش..... ۱۵۱
- ۴-۳- مسائل و مشکلات نظام آموزش عالی..... ۱۵۶
- ۵- عملیات آمایش آموزش..... ۱۶۴
- ۵-۱- کاربردی‌تر کردن نظام‌های آموزشی در کشور..... ۱۶۸

منابع

- الف) فهرست منابع فارسی..... ۱۷۵
- ب) فهرست منابع انگلیسی..... ۱۸۲

مقدمه

آمایش سرزمین یعنی مدیریت کشور، آمایش سرزمین نوعی برنامه‌ریزی بلندمدت برای توزیع بهتر جمعیت، امکانات و فعالیت‌های مختلف به منظور افزایش رفاه، آسایش و هماهنگی جامعه می‌باشد. آمایش سرزمین، مجموعه عملیاتی است به منظور مهیا ساختن پهنه‌ی یک سرزمین برای زندگی بهتر و تحقق آینده‌ای مطلوب. در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و مخصوصاً در اصل چهارم و هشتم به آمایش سرزمین تأکید شده است، از جمله: «در بهره‌برداری از منابع طبیعی و استفاده از درآمدهای ملی در سطح استان‌ها و توزیع فعالیت‌های اقتصادی میان استان‌ها و مناطق مختلف کشور، باید تبعیض در کار نباشد، به‌طوری‌که سرمایه‌های زراعی، صنعتی، معدنی، کشاورزی، خدماتی و امکانات لازم در دسترس داشته باشد».

آمایش سرزمین برای تنظیم رابطه بین انسان، فضا و فعالیت‌های انسان در فضا انجام می‌شود. آمایش طراحی و تغییر را به دنبال دارد. برنامه آمایش دارای افق بلندمدت است و برنامه‌های منطقه‌ای را به برنامه‌های ملی پیوند می‌دهد. به‌طور کلی آمایش سرزمین یک برنامه ملی است، زیرا جامع‌نگر و منتج به جغرافیا، محیط و درازمدت است.

آمایش سرزمین، اساس همه انواع برنامه‌ریزی در کشور، اعم از ملی و منطقه‌ای را تشکیل می‌دهد. در این بین برنامه‌ریزی در آموزش با همه گستردگی و در کلیه سطوح آن نیز از این قاعده مستثنی نیست. برنامه ریزان استراتژیک در آموزش که برنامه‌ریزی توسعه آموزش، برنامه‌ریزی منابع انسانی، برنامه‌ریزی آموزشی و درسی را زیر نظر دارند باید به یافته‌های آمایش دقت و توجه کافی نموده و علی‌الخصوص به اهمیت واحد منطقه در برنامه‌ریزی واقف باشند. برنامه‌ریزی با توجه به آمایش می‌تواند فراگیران (دانش آموزان/دانشجویان) هر منطقه را به سمتی سوق دهد که به توانمندی‌های منطقه خویش آگاه گشته و بتوانند در آینده در جهت شکوفایی منطقه زندگی خود مؤثر واقع شوند. با توجه به ناموزونی فضاهای آموزشی، کمبود و توزیع ناعادلانه خدمات آموزشی در سطح

کشور، بررسی و ارزیابی کمی و کیفی کاربری‌ها در سطح کشور به منظور ساماندهی بهتر در به کارگیری زمین/ فضا، ایجاد تعادل در تخصیص کاربری‌ها و توزیع عادلانه خدمات علمی و آموزشی در جهت پیشرفت و تأمین رفاه مردم، ضرورت دارد.

آمایش سرزمین و آمایش آموزش باید مبتنی بر آینده‌نگری باشد؛ برای رسیدن به آینده مطلوب با بهره‌گیری از نتایج آینده‌پژوهی در نظام‌های آموزشی، تحول اساسی در کشور و مخصوصاً در اقتصاد مقاومتی به وجود می‌آید، ازجمله: پیش‌بینی (روندها، فرصت‌ها - چالش‌های) آموزشی، طراحی چشم‌اندازهای آموزشی، نگاشت آینده‌نگاری‌های آموزشی، - بهت‌گیری‌های استراتژیکی آموزشی، ارائه ایده‌های نو در آموزش فراگیران، ارائه طرح‌های نو در آموزش، ارائه راه‌حل‌های نو (برای بهره‌گیری از فرصت‌ها و غلبه بر چالش‌های) آموزشی و ارائه روش‌ها و تکنیک‌های نو برای کشف آینده‌ی مطلوب و مقدور. ضمناً بررسی وضعیت کاربری‌های مراکز و موسسه‌های علمی و آموزشی، رشته‌ها و مقاطع/ دوره‌ها - خدمات آموزشی آنها برای تأمین نیازهای جامعه با توجه به شاخص‌های کمی و کیفی باید صورت گیرد.